

SCENARIUSZ ROZMOWY RODZICA Z NAUCZYCIELEM o alergii i anafilaksji

Publikacja powstała jako efekt testowania innowacji społecznej "Niezbędnik edukacyjny dziecka z alergią" w ramach inkubatora "Włacznik Innowacji Społecznych" realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (POWER), Oś priorytetowa: IV Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa, Działanie: 4.1 Innowacje społeczne.

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Autor Innowacji

Inkubator

Lider projektu

Partnerzy projektu

Konsultacja psychologiczna

Patrycja Filak, psycholożka znana na Instagramie jako @mamadajerade, założycielka wydawnictwa Tuli Mama Tuli Tata

Konsultacja prawna

adwokat Agnieszka Panocka, radca prawny Joanna Kuczyńska

więcej informacji na temat

anafilaksji: alergia.pl

Rozmowa rodzica z nauczycielami i nauczycielkami o alergii i anafilaksji ma kluczowe znaczenie dla oswajania pracowników oświaty z wciąż nieznanym dla nich tematem reakcji anafilaktycznych, mogących zagrażać życiu dziecka i przekonania tych osób do podania dziecku ratującej życie adrenaliny w przypadku wystąpienia wstrząsu anafilaktycznego. By osiągnąć porozumienie z pracownikami oświaty najważniejsze jest nawiązanie kontaktu, otwartość, zrozumienie obaw, jakie mają, przyjęcie tego, że nauczyciel może nie wiedzieć/nie znać się na problematyce alergii. Zarówno dyrektor(ka) przedszkola czy szkoły, jak i nauczyciel(ka) może mieć obawy i różne emocje z tym związane. Może nie chcieć podać leków ze strachu, nie czuć się pewnie w tym temacie, w końcu nie znać go. Postaraj się zrozumieć także drugą stronę rozmowy. Nie bez znaczenia są odpowiednie warunki do jej przeprowadzenia (odpowiedni czas i miejsce) oraz Twoje nastawienie. Nawiązanie szczerego dialogu niesie duże szanse na powodzenie, by dziecko mogło być nie tylko bezpieczne w placówce, ale jednocześnie mogło funkcjonować podobnie jak inne dzieci, pomimo alergii. Warto mieć plan działania i w zależności od przebiegu rozmowy posługiwać się zarówno argumentami prawnymi, jak i psychologicznymi, aby oswoić lęk osoby, z którą rozmawiasz. Finalnie rozmowa powinna być na tyle przekonująca, żeby nauczyciel(ka) chciał(a) przyjąć dziecko i podpisał(a) wymaganą przez prawo zgodę na podanie leków.

JAK PRZYGOTOWAĆ SIĘ DO ROZMOWY?

Zapoznaj się z przedstawionymi poniżej argumentami – do Fundacji Allergia przestali je rodzice, którzy spotkali się z odmową przyjęcia i podania ich dziecku adrenaliny w razie wystąpienia wstrząsu anafilaktycznego lub wręcz z odmową przyjęcia dziecka do przedszkola/szkoły oraz nauczyciele i nauczycielki, którzy dzielili się z nami swoimi obawami związanymi z opieką nad dzieckiem z przepisaną przez lekarza adrenaliną. Do każdego z tych argumentów proponujemy konkretne odpowiedzi, poparte argumentacją prawną, jak również uwzględniające aspekty psychologiczne.

Ponadto do scenariusza załączamy:

- pismo Głównego Inspektora Sanitarnego w sprawie przechowywania adrenaliny
- pismo Ministerstwa Edukacji Narodowej w sprawie udzielania pierwszej pomocy i podawania leków przez pracowników przedszkola/szkoły.

Zapoznaj się z nimi i zabierz je ze sobą – może okazać się, że będziesz potrzebował(a) pokazać je w trakcie rozmowy w placówce.

- Przedszkole/szkoła nie ma prawa podawać żadnych leków.
- Nawet pielęgniarka nie może podawać leków.
- Nasz prawnik powiedział, że nie możemy podawać żadnych leków.
- Ratownik medyczny na szkoleniu powiedział, że nie możemy podawać żadnych leków.

ODPOWIEDŹ

Właśnie chcę na ten temat porozmawiać i przyjrzeć się Pana/Pani wątpliwościom. Rzeczywiście panuje powszechne przekonanie, że poza rodzicami i przedstawicielami zawodu medycznego nikt nie ma prawa podać leków, ale jest to niezgodne z prawdą. Moje dziecko ma alergię, jednak na co dzień (poza unikaniem alergenów pokarmowych/wziewnych itp.) funkcjonuje normalnie. Staram się mu to zapewnić.

W przypadku alergii mamy określone wytyczne co do postępowania w nagłych sytuacjach. Gdyby taka sytuacja się pojawiła, a może się tak stać nawet u osób, które wcześniej nigdy nie wykazywały objawów alergii, to warto wiedzieć co zrobić i mieć odpowiednie leki, bo to może uratować zdrowie i życie tej osoby.

Znam już dość dobrze przebieg alergii mojego dziecka i wiem na co ma uczulenie, wszystkie dane na ten temat mam przygotowane, aby Pan/Pani o nich wiedziało(a). Warto także wskazać, że każdy pracownik przedszkola/szkoły ma prawo podać leki dziecku z chorobą przewlekłą – tak stanowi ustawa o opiece zdrowotnej nad uczniami, której postanowienia w tym zakresie można stosować analogicznie do przedszkoli.

Z czego to wynika? art. 21 ust. 3 ustawy z dnia 12.04.2019 r. o opiece zdrowotnej nad uczniami

Ministerstwo Edukacji Narodowej mówi, że działania podejmowane przez nauczycieli i wychowawców w przedszkolach i szkołach mogą być analogiczne do tych, jakie w podobnych sytuacjach podejmowałiby rodzice lub prawni opiekunowie dziecka. Dlatego chcę porozmawiać, aby rozwiązać Pana/Pani wątpliwości, odpowiedzieć na pytania, jakie Pan/Pani ma w tym obszarze.

Gdyby wyłącznie pracownik ochrony zdrowia (lekarz lub pielęgniarka) mógł podawać leki osobie przewlekle chorej, uniemożliwiłoby to codzienne funkcjonowanie dzieci i młodzieży z chorobą przewlekłą, które nie wymagają hospitalizacji. Byłoby to również sprzeczne z zasadami leczenia i samoopieki osób przewlekle chorych oraz ich prawem do samostanowienia.

Z czego to wynika? pismo MEN z dnia 15.10.2020 r., znak DWKI-WPB.513.477.2020.BN

- My (nauczyciele) nie możemy tego zrobić. Od tego jest w przedszkolu/szkole pielęgniarka.

ODPOWIEDŹ

Rozumiem Pana/Pani obawy co do podania leków. Być może nie spotkał(a) się Pan/Pani z reakcjami alergicznymi u dzieci. Czy jest coś, czego konkretnie się Pan/Pani obawia? W jakim obszarze mogę Panu/Pani udzielić odpowiedzi? Jestem otwarty(a) na wszystkie pytania.

Pielęgniarka jest poinformowana o alergiach mojego dziecka, jednak ona nie będzie obecna w przedszkolu/szkole przez cały czas, gdy będzie w niej moje dziecko. Gabinet pielęgniarki może być na innym końcu przedszkola/szkoły niż moje dziecko, gdy będzie trzeba podać mu adrenalinę, a w przypadku anafilaksji czas jest najważniejszy. Nawet jeżeli pielęgniarka będzie dostępna w przedszkolu/ szkole może nie zdążyć przybyć do sali w odpowiednim czasie.

Dlatego też mam dla Pana/Pani pełny, prosty instruktaż jak postępować w razie nagłych reakcji alergicznych.

- Nigdy wcześniej nie mieliśmy takiego przypadku, nie mamy doświadczenia, nie wiemy co robić
- Nie podamy ("nie, bo nie")

ODPOWIEDŹ

Rozumiem. Czy chodzi Panu/Pani o to, czy rozpozna Pan/Pani co się dzieje? Bo jeśli tak, to mam tu przygotowany album zawierający zdjęcia najczęstszych objawów reakcji anafilaktycznych. A może chodzi o to, że nie wie Pan/Pani jak się wtedy zachować i co robić? W tym pomoże instruktaż udzielania pierwszej pomocy w anafilaksji i plakat, który można powiesić w sali/klasie. Proszę powiedzieć, co mogłoby Panu/Pani pomóc, aby poczuć się pewniej? Myślę, że wspólnie możemy ustalić plan działania i pomocy w takich nagłych sytuacjach. Mam nadzieję, że takie sytuacje nie będą mieć miejsca. Niemniej jednak warto mieć wiedzę i być odpowiednio przygotowanym.

Zaznaczyć trzeba, że wstrząs anafilaktyczny może wystąpić u każdego, nawet u dziecka czy dorosłego, u którego nigdy nie stwierdzono alergii i jest zdrowe. Dzieci, u których wystąpił wcześniej wstrząs anafilaktyczny są w grupie ryzyka, a mając wiedzę o ich stanie zdrowia przedszkole/szkoła może lepiej przygotować się na nieznaną sytuację, która może dotyczyć także innej osoby. Nauczyciel również może dostać wstrząsu anafilaktycznego – gdy użądli go pszczoła czy szerszeń. Alergolodzy mówią o pandemii alergii – jest ich coraz więcej i mają coraz ostrzejszy przebieg. Przedszkole/szkoła przyjmując opiekę nad jednym dzieckiem z taką alergią może przygotować się na sprawowanie opieki nad większą ich liczbą, bo dzieci z alergiami stale przybywa.

- Dyrektor zabronił podawania dzieciom jakichkolwiek leków.
- Dyrektor zabronił udzielania uczniom pierwszej pomocy, mamy wzywać pogotowie.

ODPOWIEDŹ

Oczywiście, opinia i słowa Pana dyrektora/Pani dyrektor są dla mnie bardzo ważne i mam już zaplanowane z nim/z nią spotkanie w tej sprawie. Jednak dla mnie ważne jest to co Pan/Pani myśli na ten temat. Chcę się dowiedzieć, czego Pan/Pani się konkretnie obawia, co Panu/Pani sprawia najwięcej trudności w tym temacie, czego chciałby się Pan / chciałyby się Pani dowiedzieć. Mam dla Pana/Pani opracowane przez specjalistów materiały, które w nagłej sytuacji pomagają podjąć działania – co robić krok po kroku.

Jesteśmy dostępni pod telefonem (ja/mąż/babcia) i w gotowości by pomóc, wesprzeć gdyby z naszym dzieckiem coś się działo. Zawsze odbieramy.

W tym miejscu warto przytoczyć, że Ministerstwo Edukacji Narodowej mówi, że w sytuacji zagrażającej życiu dziecka, która wymaga natychmiastowej interwencji, opiekun, nauczyciel, dyrektor szkoły lub pielęgniarka mają: obowiązek udzielenia pierwszej pomocy oraz wezwania zespołu ratownictwa medycznego (pogotowia ratunkowego). Jednocześnie powiadamiają rodziców lub opiekunów prawnych dziecka, którzy podejmą decyzję w sprawie dalszego leczenia dziecka.

Z czego to wynika? pismo MEN z dnia 15.10.2020 r., DWKI-WPB.513.477.2020.BN

- Nie może Pan/Pani obarczać nauczycieli odpowiedzialnością za udzielenie pomocy dziecku/za narażenie dziecka.

ODPOWIEDŹ

Oczywiście, każdy ma prawo podejmować decyzje i to od Pana/Pani zależy jaka ona będzie w tej konkretnej, nagłej sytuacji. Jeśli dziecko pod naszą opieką potrzebuje pomocy to my, dorośli, jesteśmy tą osobą, która może pomóc i ponosimy tego konsekwencje. Rozumiem też obawy z tym związane. Z pewnością wiąże się to z wieloma pytaniami z Pana/Pani strony. Ze swojej strony jestem otwarty(a) na wszelkie pytania, tak, by rozwiązać wątpliwości jakie Pan/Pani ma. Rozumiem, że to jest trudny temat, dla mnie jako rodzica również, jednak mam nadzieję, że jeśli już rozmawiamy o alergii i reakcjach alergicznych, jakie może mieć moje dziecko, to uda nam się dojść do porozumienia i wspólnie ustalimy plan działania. Chciałbym/chciałabym, aby moje dziecko czuło się w przedszkolu/szkole w pełni bezpieczne i mogło funkcjonować tak samo jak jego rówieśnicy. Ja sam(a), jako rodzic, dokładam wszelkich starań, by tak było na co dzień.

Zaznaczyć należy, że przedszkole/szkoła ma ustawowy obowiązek utrzymywania bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki, a dziecko ma ustawowe prawo z tego wychowania i opieki korzystać.

Z czego to wynika? art. 1 prawa oświatowego

- Sanepid nie pozwala na przechowywanie żadnych leków.

ODPOWIEDŹ

Sanepid nie zajmuje się przechowywaniem leków na terenie placówek oświatowych, nie leży to w jego kompetencjach.

Z czego to wynika? pismo Głównego Inspektora Sanitarnego z dnia 24.06.2021 r., znak HŚ.NS.52.56.2021.AM

- Jeżeli rodzice wiedzą, że dziecko jest zagrożone anafilaksją, to gdy ona wystąpi na terenie przedszkola/szkoły, to nie można mówić o tym, że jest nieprzewidziana, wobec czego art. 162 k. k. nie ma zastosowania.

ODPOWIEDŹ

Nie ma jednego obrazu klinicznego anafilaksji – objawy mogą być różne u różnych dzieci i nasilać się w różnym tempie. To, co jest stałe to fakt, że objawy pojawiają się nagle na skutek kontaktu z alergenem.

Art. 162 k.k. dotyczy udzielenia pomocy w razie niebezpieczeństwa. Nie budzi wątpliwości, że wstrząs anafilaktyczny, czyli najostrzejsza forma anafilaksji taką sytuacją pozostaje. Dziecko z silną alergią, może dostać reakcji alergicznej nawet po minimalnym kontakcie z alergenem. W takiej sytuacji potrzebuje udzielenia pomocy. Nieudzielenie pomocy może się przejawiać zarówno w postaci oddalenia się z miejsca zdarzenia, jak i biernego przyglądania się sytuacji, a także wzywania innych na pomoc, gdy nie było żadnych powodów, które stałyby na przeszkodzie osobistemu przyścisaniu z niezbędną pomocą (np. posiadanie leku ratującego życie).

Z czego to wynika? art. 162 § 1 kodeksu karnego

Dla nauczycieli i innych pracowników przedszkola/szkoły, aby mogli czuć się pewnie, mam przygotowany pełny instruktaż, który pokazuje jak krok po kroku postępować w razie nagłej reakcji. Przedstawiono w nim jak i kiedy może Pan/Pani podać lek.

- Żeby przedszkole/szkoła mogła przyjąć dziecko z adrenaliną/podać dziecku adrenalinę musi Pan/Pani napisać wniosek do ministra/kuratora/organu gminy o odstąpienie od stosowania ustawy.

ODPOWIEDŹ

Brak jest instrumentu prawnego polegającego na odstąpieniu od stosowania ustawy. Tak jak już wcześniej rozmawialiśmy obowiązujące przepisy prawa pozwalają na podanie leku dziecku przewlekle choremu po uzyskaniu pisemnej zgody pracownika przedszkola/szkoły.

Z czego to wynika? art. 21 ust. 3 ustawy z dnia 12.04.2019 r. o opiece zdrowotnej nad uczniami

- Podawaliśmy leki, ale rodzice zaczęli przynosić różne syropki i od tego czasu nie podajemy żadnych leków

ODPOWIEDŹ

Rozumiem. Proszę powiedzieć czy dotyczyło to dzieci chorych przewlekle, czy przeziębionych? Bo tu jest różnica. Oczywiście, rozumiem, że podawanie leków może budzić różne wątpliwości. Warto jednak odnieść się do ustawy o opiece zdrowotnej nad uczniami, która mówi o podawaniu leków uczniom w związku z ich chorobą przewlekłą. Syrop przeciwbólowy czy przeciwgorączkowy nie jest lekiem stosowanym z powodu choroby przewlekłej, tylko z powodu infekcji. Syropy antyhistaminowe podaje się zgodnie z zaleceniami lekarza w przypadku wystąpienia konkretnych sytuacji (przykładowo reakcji alergicznej czy astmy).

Na marginesie dodam też, że dużo rozmawiam z moim dzieckiem i ono już dość dobrze wie i rozpoznaje swoje reakcje alergiczne, a gdy takie wystąpią potrafi to zakomunikować. Zwykle są to takie objawy, jak: ... [możesz wymienić, jakie najczęściej pojawiały się u Twojego dziecka].

Z czego to wynika? art. 21 ust. 3 ustawy z dnia 12.04.2019 r. o opiece zdrowotnej nad uczniami

- Przyjmujemy dziecko pod warunkiem, że podpisze Pan/Pani oświadczenie, że w razie wypadku zrzeka się roszczeń wobec przedszkola/szkoły.
- Przyjmujemy dziecko pod warunkiem, że podpisze Pan/Pani oświadczenie, że będzie czekać pod przedszkolem/szkołą.

ODPOWIEDŹ

Rozumiem, że woleliby Państwo, abyśmy to my, rodzice, mieli pełną kontrolę i ponosili odpowiedzialność za dziecko w razie nagłej sytuacji. Gdy dziecko przebywa w przedszkolu/szkole to oddajemy je z pełnym zaufaniem pod opiekę nauczycieli i nauczycielek. Z naszej strony zapewniamy stały kontakt, jesteśmy dostępni i otwarci na pytania i wątpliwości z Państwa strony, jednak takie oświadczenie nie ma żadnej mocy prawnej. Odpowiedzialność za zapewnienie dziecku bezpiecznych warunków opieki spoczywa na dyrektorze placówki. Jeżeli placówka nie jest w stanie ich zapewnić, powinna mieć to ujęte w statucie.

Z czego to wynika?

art. 98 ust. 1 prawa oświatowego: statut szkoły zawiera w szczególności zakres zadań wszystkich pracowników szkoły, w tym także zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę

art. 102 ust. 1 prawa oświatowego: statut przedszkola zawiera w szczególności zakres zadań wszystkich pracowników przedszkola, w tym zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa dzieciom w czasie zajęć organizowanych przez przedszkole

- Boimy się, że nie rozpoznamy odpowiedniego momentu i niepotrzebnie podamy adrenalinę.
- Boimy się, że źle podamy adrenalinę.
- Boimy się, że podając adrenalinę bardziej zaszkodzimy niż pomożemy.
- Nie podamy leków, bo boimy się odpowiedzialności (karnej/odszkodowawczej) za złe podanie.

ODPOWIEDŹ

To rozumią, jednak możemy Pana/Panią uspokoić w tej kwestii, ponieważ Polskie Towarzystwo Alergologiczne mówi, że konsekwencje złego podania czy nawet przekroczenia zalecanej dawki są dużo mniejsze niż konsekwencje nie podania adrenaliny na czas. Jest to lek, który w nadmiarze skutkuje zwiększeniem ciśnienia tętniczego, rozszerzeniem dróg oddechowych i zwiększeniem poziomu cukru we krwi, ale nigdy śmiercią.

Z czego to wynika? informacja prasowa Polskiego Towarzystwa Alergologicznego

Decyzja zawsze należy do Pana/Pani. Jednak nieudzielenie pomocy jest karalne. Konsekwencje biernej postawy ponosi osoba, która tej pomocy nie udzieliła, niezależnie od tego czy jest to zagrożenie zdrowia czy życia z jakiegokolwiek przyczyny.

Z czego to wynika? art. 162 § 1 kodeksu karnego

- Obowiązek udzielenia pierwszej pomocy, w tym podania adrenaliny, regulują ustawy, więc w ogóle nie ma potrzeby podpisywania dodatkowych dokumentów, w szczególności wyrażania zgody dyrektora ani nauczycieli.

ODPOWIEDŹ

Którą ustawę ma Pan / Pani na myśli? Ustawa o opiece zdrowotnej nad uczniami, która mówi o podawaniu leków uczniom w związku z ich chorobą przewlekłą stanowi, że podawanie leków lub wykonywanie innych czynności podczas pobytu ucznia w szkole przez pracowników szkoły może odbywać się wyłącznie za ich pisemną zgodą, jest to przepis szczególny dotyczący dzieci objętych systemem oświaty.

*W przypadku przedszkoli:

Wprawdzie ustawa posługuje się pojęciem "ucznia w szkole", mimo to Ministerstwo Edukacji i Nauki wskazuje, że przepis ten należy stosować również do przedszkoli.

Z czego to wynika? art. 21 ust. 3 ustawy z dnia 12.04.2019 r. o opiece zdrowotnej nad uczniami

